

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)6
Г83

СКАРБИ: молодіжна серія
Серія заснована 2015 року

Гридін, Сергій

Г83 Не такий : повість для підлітків, які шукають себе / Сергій Гридін. — К. : Знання, 2020. — 172 с. — (Скарби: молодіжна серія).

ISBN 978-617-07-0237-1 (серія)

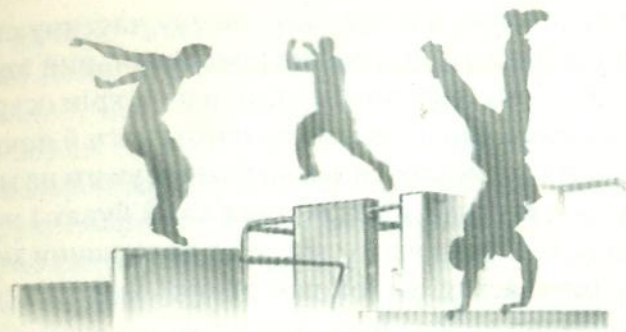
ISBN 978-617-07-0793-2

"Не такий" — повість сучасного українського письменника Сергія Гридіна про підлітка, який страждає від надмірної ваги та має купу пов'язаних із цим неприємностей, зокрема проблеми у спілкуванні з батьками та своїми ровесниками. Однак, коли ситуація зовсім заходить у глухий кут, хлопець починає докладати зусиль, щоб усе змінити. Письменник надзвичайно правдиво та щиро викладає найпотаємніші думки свого головного героя, оскільки сам у дитинстві потерпав від зайвої ваги і довгий час переймався цим, допоки не почав працювати над собою і не довів собі та іншим, що невирішуваних проблем не буває.

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)6

© Сергій Гридін, 2013—2020
© Видавництво "Знання",
майнові права, 2020

ISBN 978-617-07-0237-1 (серія)
ISBN 978-617-07-0793-2

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

— оброго ранку!

Прокидайся, синочку! — мамин голос ледь проби-
вався крізь пелену найсолодшого вранішнього сну.
Тепла й ніжна рука ковзнула по Денисовій голові,
скульповдила неслухняне волосся.

— Вставай, соньку! Чи то в мене сьогодні день
народження? — прогрімів густий татів бас, а тато
тим часом смикнув хлопчика за вухо.

Саме так розпочався десятий день народження
Дениса Потапенка на прізвисько Потап. Це прізвисько
з'явилося у нього, як тільки хлопчика кілька років
тому привели перший раз у перший клас. Батьки
непомітно розчинились у юрбі, залишивши сина са-
мого. Потапенко широко розплющеними очима роз-
дивлявся шкільне подвір'я, навчальний корпус та
спортзал, намагаючись усвідомити, що тут, у відгоро-
женому парканом від щасливого дитсадківського

минулого місці, він проведе значну частину свого життя. З "висоти" прожитих років шкільний період здавався йому нескінченністю і нічого, крім остраху, не викликав. Довкола нього (самотнього й покинутого) штовхалися люди, не звертаючи уваги на мало-го, який затиснув у руках прив'ялий букет і чекав сигналу, щоб розпочати свій похід до вершини знань.

— Чого застиг, як той пам'ятник? — чийсь голос несподівано вирвав його із задуми.

Біля Дениса зупинився невисокий на зріст хлопча, схоже, його одноліток, але, на відміну від Потапенка, в очах у незнайомця вирувала незбагненна радість, якою він охоче ділився з довколишніми.

— Першачок, чи що? — підморгнув той Денисові, і його веселість змусила Потапенка усміхнутись у відповідь. Хлопець окинув його поглядом, чомусь гмикнув і запитав:

— А звати тебе як?

— П-п-п... — затнувся Денис. — По-о-о-тап... — не встиг назватися він.

— Дивне якесь у тебе ім'я — Потап! — вигукнув новий знайомий і, не даючи бідоласі Потапенку вставити бодай слово, сказав: — Але за це батькам дякуй! Ну що, рулимо до наших!? — махнув рукою.

"Нашими" виявилася купка трохи схожих один на одного дітлахів, які так само безпорадно та перелякано, як і Денис Потапенко, тупцюли навколо ще досить молодої, високої, але недбало вдягнутої тітки з хитромудрою зачіскою. Вона силкувалася розставити дітей у тільки їй відомому порядку, при цьому дратувалася, що її ніхто не розуміє, і від того ставала дедалі більше схожою на злу няньку з американських комедій.

— О! Бач, то наш майбутній педагог, — кивнув новий Денисів знайомий у бік тітки. — А біля неї, очевидно, наші колеги по класу! До речі, мене Матвієм звать! — ніби згадав він. — А прізвище мое Самохін. Але друзі називають Самохою, — простягнув руку і міцно потиснув правицю Потапа. — Ну що? Будемо витрішки продавати чи, може, таки підемо до них? — і Матвій упевнено попрямував до майбутніх однокласників.

Потапу нічого не залишалось, як піти слідом, дивуючись його манері розмовляти так по-дорослому. Отож, уже в перший шкільний день Денис Потапенко зустрів майбутнього найкращого друга, без якого згодом навіть не уявляв свого життя, і несподівано здобув прізвисько, яке прилипло до нього надовго.

Пізно ввечері, почувши вдома знайоме прізвище, Денис припав до шпарини у дверях, які вели до батьківської спальні, і дізнався, що Матвія у п'ять років підібрали на вулиці, де він просив милостиню, з високою температурою та запаленням легенів, ледве виходили і передали до дитячого будинку. А вже звідти він потрапив до сім'ї Павла та Лідії Самохіних, яким Бог чомусь не послав дітей. І хлопчик, який майже не розмовляв і поводив себе, наче маленьке вовченя, за рік вичухався, навчився читати (більше того, полюбив цю справу!) і перегриз би горло кожному, хто наважився б сказати криве слово про його нових батьків. Він не забув, як воно — жити на вулиці, тому дуже цінував домашній затишок та всіляко допомагав тітці Ліді. До семи років уже ніхто не впізнав би у впевненому,

не за віком тямущому Матвієві ту саму дитину, що злякано тулилася за ліжком, потрапивши першого разу до квартири Самохіних.

Денисова мама тихо зойкала, підозрюючи, що дружба їхнього сина з таким хлопцем до добра не доведе. Проте тато заспокоїв її, запевнивши, що саме з Матвієм Денис буде у цілковитій безпеці. Батьки ще трохи пошепотілися, сперечаючись, з ким варто і з ким не варто товаришувати їхньому синові, але Потапові далі було нецікаво.

Він крадькома відійшов від дверей, пірнув під теплу ковдру і кілька годин переварював отриману інформацію. Врешті вирішив, що Самосі він нічого не скаже, вмовстився зручніше і поринув у сон...

З того часу минуло вже понад три роки. Прізвисько Потап приліпилося до Дениса так, ніби він із ним народився, а Самоха став чи не єдиною людиною, якій можна було довірити абсолютно всі таємниці і бути впевненим, що про них ніхто не дізнається. У великому дворі, куди виходили під'їзди чотирьох будинків, було багато дітей, які то гралися, то сварилися між собою. Всі вони вважалися друзями, але для Дениса другом, у повному розумінні цього слова, був лише Матвій Самохін.

Правда, іноді Потапенкові здавалося, що між ними значно більше, ніж рік різниці. Це було в ті короткі миті, коли очі Матвія наливалися невідомою, але добре відчутною тугою — тоді всі Денисові проблеми здавалися йому якимись зовсім неважливими і не вартими уваги, хоча ще зранку він міг заприсягтись, що пів життя віддав би за їх вирішення!..

У сім'ї Потапенків склався своєрідний ранковий ритуал. Першою прокидалася мама і відразу йшла

на кухню ставити чайник. Потім починав тихцем шарудіти тато, шукаючи свої капці, які сам же й забував звечора у найнесподіваніших місцях. Однак татове "тихцем" усе одно було голосним: здавалося, квартирою навшпиньки тупотить невеликий слон, який випадково потрапив до їхнього житла. Потапу ставало смішно, він остаточно прокидався і йшов робити вранішні водні процедури.

Але останнім часом хлопчик трохи змінив цей щоденний розклад. Його будильник дзеленчав завжди на пів години раніше, ніж треба. І зовсім не для того, щоб Денис міг повторити уроки! Щойно з мобільного лунала бадьора мелодія, Потап з напівзаплющеними очима сунув у батьківську спальню, виставивши перед собою руки, наче розкошланий привид. Потім залазив у велике ліжко, розсовуючи тата і маму, нагрівався від їхнього тепла і застигав непорушно, щоби не сполохати відчуття щастя... Якщо ж ранок у Потапенка-молодшого починався по-іншому, то цілий день можна було потім викреслити з життя. Малому все падало з рук, він був неуважний і міг принести додому не дуже гарну оцінку.

От і сьогодні він проспав. Навіть будильника не почув! Не тямлячи, що тато і мама роблять у його кімнаті, Денис солодко потягнувся, розкинув руки, і враз його долоня ковзнула по якомусь сторонньому предмету, що лежав на тумбочці біля ліжка. Сон умить відступив. Потап згадав про свій день народження і про свою мрію — новий мобільний телефон. Сів, відгорнувши ковдру.

Він уже пів року намагався розкрутити батьків на цю покупку. Багато його однокласників мали дуже прикольні нові телефони, з голосовим набором,

крутим “андроїдом” останнього оновлення та камерами, в яких зашкалювали мегапікселі. А от у Потапа був допотопний телефон, яким він користувався ще з першого класу, а це (на його думку) було величезною несправедливістю. Хлопчик пробував виправити ситуацію, час від часу підставляючи апарат під краплі осіннього дощу або колупаючи скріпкою динамік, але телефон виявився на диво живучим, ніяк не хотів здаватися і попри все, працював далі.

Отож, дивлячись на величезний пакунок, замований у подарунковий папір, Потапенко уявляв собі новий телефон з різними функціями та наворотами, на якому можна буде і в ігри пограти, і музику послухати, і з яким нарешті не соромно буде в школу ходити.

Денис узявся нетерпляче розривати обгортку. Його руки тремтіли від бажання швидше дістати подарунок, понатискати на кнопки, роздивитися менюшки. Але... пакунок

виявився несподівано важким. “Цеглину туди запхали чи що? От предки люблять пожартувати!” — подумав Денис, зриваючи залишки кольорового паперу з намальованими на ньому кульками та тортами. Ось вона — коробка. Потап різким рухом відкрив її і отетерів: там лежали дві невеликі гантелі! Всі мрії розбилися об каміння дійсності! Ну для чого це йому? Для чого?! Знову його тицяють носом в одну з головних проблем його життя?!

А проблема таки була. Спершу невелика і ледь помітна. Та після того, як у третьому класі на щорічному медичному огляді лікар якось дивно поглянув на маленького Дениса, щось записав у картку

та ще й наліпив на неї зверху жовтий трикутник, проблема випливла на поверхню і отримала назву “зайва вага”. А до неї додалася ще й купа менших щоденних проблемок.

Денис почав товстішати якось несподівано для всіх. Ще в садочку він був худеньким, і батьки з ним навіть сварилися, мовляв, він погано їсть і схожий, як казала їхня вихователька, на шпалу в сорочці. Тоді Денис уявляв собі шпалу, яка сидить за столом і ніяк не може донести ложку до рота. Йому ставало смішно, він починав форкати і розбризкував навколо себе кашу. За це його зазвичай відправляли в куток, де він і простоював до кінця обіду.

Але вже до закінчення першого класу хлопчик набрав з десяток зайвих кілограмів. У нього виріс невеличкий тугенький животик, з'явилися рожеві щічки, як у дітей з реклами молочних продуктів. Натомість зникла впевненість у собі. Він соромився роздягатися на пляжі, перестав ходити з татом до улюбленої парильні й зненавидів уроки фізкультури. А придбання нової шкільної форми взагалі перетворилося на суцільний жах. Якщо таланило підібрати піджак, то штани не застібалися на талії, хоч як Денис утягував живіт. Якщо штани були більш-менш нормальні, то піджак висів на ньому, як на опудалі. Тоді тато приносив до примірювальної кілька костюмів, тихцем розпаровував їх, взявши з одного штани, а з іншого піджак, і так тимчасово вирішував проблему придбання одягу. Потім щось десь ушивали чи підкладали — і нарешті Потап мав достойний костюм на День знань. Однак доводилося ще певний час оминати крамниці, де вони робили покупки, щоб уникнути праведного гніву продавців!

Гантелі, які лежали перед ним, зайвий раз нагадали Денисові про те, що так хотілося забути. Це був не подарунок, а знущання! Його ніби тицяли носом у власні вади, як те кошеня, що не встигло добігти до ящика з піском.

— Ну як? — радісно дивився на нього тато. — Подобається? Тепер будеш спортом займатись, і вже за пів року тебе ніхто не впізнає!

— Клас! — Потап підняв угору великого пальця на руці. — Давно мріяв про такі!

Він притлумив свою образу, щоби не розчарувати батьків.

Якби це був не ранок, коли вічно поспішаєш і вічно таки запізнюєшся, мама неодмінно розкусила б синові хитрощі. Проте зараз навіть вона не помітила бурі, що вирувала у душі Дениса. Жінка радісно цмокнула хлопчика у щоку, ще раз привітала його зі святом і полоскотала, щоб збадьорити (а значить — розгойдала ненависний живіт!), тоді побігла вдягати та, за татовими словами, наводити “марафет”.

Батько обійняв сина за плечі, знову скубнув за вухо і теж подався одягатися, а водночас і снідати, і переглядати новини по телевізору.

Через двадцять хвилин квартира спорожніла. Денисова школа була недалеко від їхнього будинку, тож із дому він виходив пізніше за батьків. Ще раз глипнув на свій “подарунок” і люто скинув залізяки на підлогу.

Ті голосно брязнули і застигли там німим докором його слабкості.

“А може, справді, спортом зайнятися? — подумав хлопець. — Он Самоха паркурком захопився. Скачав собі з Інтернету різних роликів, дивиться, вчиться.

Вже через паркани стрибає, як та мавпа, а на фізкультурі виробляє таке, що й учителька за голову хапається! Чим я гірший!?” Денис уявив себе на міському пляжі: широкі плечі, прекрасні м’язи, квадратики пресу — і захоплені погляди дівчат зусібч та заздрісні, нарочито недбалі позиркування інших хлопчаків... Стрепенувся і підійшов до великого дзеркала у коридорі. Став боком, підняв футболку. Віддзеркалений амальгамою, на нього дивився невисокий товстун з несимпатичними складками на животі й ледь відвислими щоками. Потап втягнув черевце, погладив свій “залізний прес”, спересердя сплюнув і пішов одягатися.